Súd:	Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka:	16Co/22/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6923202928
Dátum vydania rozhodnutia:	22. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Alexander Mojš
ECLI:	ECLI:SK:KSBB:2024:6923202928.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivice Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., D. XXXX/X, zast. Mgr. Martinom Jankovičom, advokátom so sídlom v Revúcej, Železničná 257/19, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy 7.250,61 EUR, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 17C/18/2023 zo dňa 05. 01. 2024, takto

r o z h o d o l :

I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- EUR s 9,25 % ročným úrokom z omeškania od 09. 10. 2023 do zaplatenia, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a trovy konania (výroky I., III.) p o t v r d z u j e .

II. Vo zvyšku zostáva rozhodnutie nedotknuté.

III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške trov.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- EUR spolu s 9,25 % ročným úrokom z omeškania od 09. 10. 2023 do zaplatenia, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.).

2.1. Žalobou podanou 09. 08. 2023 žalobca uplatnil peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.250,61 EUR spolu s 9,25 % úrokom z omeškania ročne od doručenia žaloby, ktorú utrpel tým, že Slovenská republika porušuje právo Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času, vrátane nadčasov na 48 hodín a to v čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej v texte „smernica“).
2.2. Porušenie spočíva v tom, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pracovná pohotovosť, čo zodpovedá 24 hodinovej pracovnej zmene, takže súhrn týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Podstata žalovaného nároku spočíva v tom, že žiadne ustanovenie zákona nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času.
2.3. Žalobca požadoval náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka v sume 7.250,61 EUR. Uviedol, že je hasičom na Okresnom riaditeľstve HaZZ v Revúcej, je slobodný, bezdetný, býva sám v byte v Revúcej, staral sa o matku, pomáhal bratovi. Jeho záujmy

sú práca v záhrade a motorizmus (motorky). Prišiel o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii. Došlo k zásahu do jeho osobnostných práv, práva na ochranu zdravia, bezpečnosti a zdravia pri práci, na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, na primeraný odpočinok, na vedenie súkromného rodinného života. Nárok si uplatnil za 3 roky pred podaním žaloby v mesiacoch júl 2020 až jún 2023. Upustenie od neoprávneného zásahu, odstránenie trvajúcich následkov ani morálna satisfakcia (ospravedlnenie) nie sú postačujúce. Za primeranú náhradu považuje rozdiel medzi odmenou za nariadenú služobnú pohotovosť (50 % platu) a odmenou za služobnú pohotovosť, ktorá mu bola vyplatená (15%, resp. 30%), t.j. 35%, resp. 20% platu za každú hodinu odslúženej služobnej pohotovosti, spolu 2.242,35 h.

3.1. Žalovaný namietal, že vnútroštátna úprava neodporuje ustanoveniam posudzovanej Smernice. Zákon o HaZZ upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas 40 hodín týždenne a hasičovi možno prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. V zmysle kolektívnych zmlúv, hasiči vykonávajúci štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom majú výkon štátnej služby v rámci 12 hodinového riadneho služobného času alebo služobný čas rozvrhnutý na 17 hodín/18 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby v trvaní 7/6 hodín v jednej 24 hodinovej zmene. Čo sa týka referenčného obdobia, nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov. Uvedené referenčné obdobie však neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. Napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, zákon a kolektívne zmluvy dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Dotknuté právne predpisy sú teda transponované v čl. 6 smernice správne.
3.2. Mal ďalej za to, že štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie v čl. 2 ods. 2 Smernice. Žalobcovi nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nepreukázal zásah do súkromia, do rodinného života v príčinnej súvislosti s výkonom povolania a požadovaná náhrada je neprimerane vysoká.

4.1. Okresný súd mal preukázané, že je súdom príslušným na prejednanie sporu, lebo v obvode súdu nastala skutočnosť, ktorá zakladá žalované právo na náhradu nemajetkovej ujmy.
4.2. Okresný súd nepovažoval námietku žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitimácie za dôvodnú. Za nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. (ďalej tiež „ Zákon o HaZZ“) zodpovedá štát, pričom Ministerstvo vnútra SR je ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti spadá hasičský a záchranný zbor. Žalobca tvrdil, že štát porušil právo Európskej únie, keď v dôsledku neúplnej alebo nesprávnej transpozície smernice slovenský právny poriadok nemá stanovený limit maximálneho týždenného pracovného času vrátane služobnej pohotovosti, preto je zodpovedným subjektom, a nie zamestnávateľ žalobcu, ktorý aplikuje existujúcu zákonnú úpravu.

5.1. Námietku, že Smernica sa nevzťahuje na príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na to, že výnimka uvedená v čl. 2 ods.2 Smernice sa vzťahuje iba na výnimočné situácie, nie na výkon služby hasičov v obvyklých podmienkach, ako je zistené v súdenej veci.
5.2. Okresný súd mal preukázané, že Zákon o HaZZ umožňuje prekročiť maximálny týždenný pracovný čas v rozsahu 48 h stanovený v čl. 6 bod 2 smernice 2003/88/ES, v dôsledku čoho Slovenská republika netransponovala smernicu 2003/88/ES správne, teda porušila právnu normu Európskej únie.

6.1. Ďalej súd skúmal, či v príčinnej súvislosti s porušením právnej normy Európskej únie Slovenskou republikou vznikla žalobcovi škoda.
6.2. Žalovaný nesprávne tvrdil, že v žalovanom období bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu za každé 4 mesiace, resp. za každých 6 mesiacov menej ako 48 hodín, pričom dĺžka referenčného obdobia je 4 mesiace. Okresný súd vysvetlil, že referenčné obdobie nie je stanovené smernicou, smernica určuje limity, v ktorých si referenčné obdobie môžu upraviť členské štáty. Zákon o HaZZ nestanovil maximálny priemerný týždenný pracovný čas ani referenčné obdobie, za ktoré sa má priemer vypočítavať. Zákonník

práce stanovuje, že pri nerovnomernom rozvrhnutom pracovnom čase sa čas rozvrhuje nerovnomerne na jednotlivé týždne a referenčné obdobie maximálneho priemerného týždenného času sú štyri mesiace. Obdobie, na ktoré sa rozvrhuje pracovný čas a obdobie, za ktoré sa vypočítava priemerný týždenný pracovný čas sú odlišné inštitúty, ktoré sa nemusia zhodovať. To, že zákonodarca stanovil, na aké obdobie sa služobný čas rozvrhuje, neznamená stanovenie referenčného obdobia pre výpočet priemeru týždenného pracovného času v zmysle smernice. Je logické, že ak sa nestanoví maximálny priemerný limit, nie je dôvod určovať obdobie, za ktorý sa priemer určuje.
6.3. Žalobcovi bol v žalovanom období rozvrhovaný služobný čas nerovnomerne v súlade s pravidlami stanovenými zákonom o HaZZ, opakovane odpracoval obdobia siedmich dní, v ktorých jeho služobný čas (vrátane služobnej pohotovosti a nadčasov) prekročil 48 hodín. Súčet odpracovaných hodín (vrátane služobnej pohotovosti a práce nadčas), ktoré boli odpracované žalobcom v rozpore so smernicou (spočítanie odpracovaného času, ktorý v rámci každých 7 dní presahoval 48 hodín), predstavuje u žalobcu za žalované obdobie 7/2020 – 6/2023 cca 1.750 hodín. Okresný súd vychádzal z počtu odpracovaných hodín podľa prehľadov o dochádzke, ktoré sa zhodujú so skutočným stavom.
6.4. Okresný súd mal za to, že v prípade nestanovenia limitu maximálneho priemerného týždenného pracovného času pre príslušníkov HaZZ a referenčného obdobia, za ktorý sa priemer má vypočítavať, čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES (s priamym účinkom) priznáva príslušníkom HaZZ právo, aby ich služobný čas (vrátane služobnej pohotovosti a nadčasov) pre každé obdobie siedmich dní neprekročil 48 hodín. V dôsledku porušenia práva EÚ Slovenskou republikou dochádzalo u žalobcu v žalovanom období k výkonu práce nad maximálny smernicou stanovený limit a v príčinnej súvislosti s tím došlo u žalobcu k nevratnej strate hodín voľného času, času potrebného na regeneráciu pracovných síl a vzniku nemajetkovej ujmy.

7. Pokiaľ žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatňovaného práva, v posudzovanej veci bola uplatňovaná náhrada nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla opakovaným porušovaním práv žalobcu počas niekoľkých rokov. Vzhľadom na námietku premlčania nemožno žalobcovi priznať náhradu za ujmu, ktorá mu vznikla od 01.07.2020 do 08.08.2020, ale ujma za toto premlčané obdobie je však vo vzťahu k uplatnenej ujme za celé uplatnené obdobie nepatrná. Preto námietka premlčania nemala zásadný vplyv na výšku peňažnej náhrady.

8.1. Peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie ujmy, ktorá žalobcovi porušením práva vznikla. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy určil okresný súd voľnou úvahou s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z výpovede žalobcu vyplývalo, že zásah do práva sa neprejavil vo forme konkrétnych negatívnych následkov v jeho rodinnom, spoločenskom živote alebo na jeho zdravotnom stave, prípadne v iných oblastiach jeho života. Po zohľadnení doby porušenia práva žalobcu a charakteru následkov porušenia jeho práva - skrátenie žalobcovho času na odpočinok, ktorý nebyť tohto porušenia, mohol využiť na svoju fyzickú alebo psychickú regeneráciu okresný súd považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v peňažnom vyjadrení vo výšky 2.000,- EUR.
8.2. Žalobca požadoval úrok z omeškania od dátumu doručenia žaloby žalovanému. Okresný súd priznal úrok z omeškania v uplatnenej výške 9,25 % ročne od 09.10.2023, kedy žalovaný doručil súdu vyjadrenie k žalobe.
8.3. Vo zvyšnej časti vyčíslenej nemajetkovej ujmy v sume 5.250,61 EUR s príslušenstvom súd žalobu zamietol.

9.1. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol čl. 1, čl. 2, čl. 6, čl. 16 písm. b), čl. 17 ods. 3 písm. ii), čl. 22 Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, § 85 ods. 1, 2 § 86 ods. 1, 2, § 91, § 92, § 97 ods. 1 písm. h), § 103 ods. 5, § 122, § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, § 11, § 13, § 100, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka.
9.2. Žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania v rozsahu 100 % z prisúdenej sumy. Vychádzajúc zo zásady pomeru úspechu strán sporu vo veci, pretože výška plnenia závisela od úvahy súdu.

10.1. Žalovaný v odvolaní zo dňa 15. 01. 2024 namietal, že pri posudzovaní individuálneho nároku žalobcu súd nemohol ako predbežnú otázku posúdiť, že obsah Smernice č. 2003/88/ES bol zákonom č. 315/2001 Z. z. prebraný nesprávne, pretože takéto právo nespadá do kompetencie žiadneho všeobecného súdu Slovenskej republiky, ktorý nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. na právne záväzné vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2011 Z. z. s uvedenou Smernicou. Okresný súd

nesprávne právne posúdil postavenie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra a tým aj otázku pasívnej legitimácie žalovaného.
10.2. Namietal, že žiadne ustanovenie zákona 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so Smernicou. Skutočnosť, že tento zákon výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov je považovaná za súčasť ich služobného času a neobsahuje ustanovenie o dĺžke týždenného pracovného času na 48 hodín, nie je dôvodom nesprávneho prebratia smernice, aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Žalobca namietal nesprávne prebratie smernice, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna aplikácia smernice môže založiť prípadný nárok na náhradu. Žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice, lebo nie je zamestnávateľom žalobcu ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra, resp. Hasičským a záchranným zborom ako samostatnými subjektami. Okresný súd nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozsah služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu.
10.3. Žalovaný namietal, že rozsah pôsobnosti čl. 2 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES je treba vykladať v spojení s negatívnym vymedzením v čl. 2 ods. 2 Smernice a teda, že Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom, štátna služba žalobcu ako príslušníka hasičského záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov policajného zboru a profesionálnych vojakov. Úlohy, ktoré plnia hasiči možno podľa súvisiacich právnych predpisov zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS. Čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania článku 6 za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 smernice je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Okresný súd prihliadol na rozhodnutie Súdneho dvora, ktoré sa týka mestského hasiča, ktorého režim výkonu činností je odlišný od režimu fungovania Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.
10.4. K posúdeniu nároku ďalej uviedol, že z judikatúry Súdneho dvora vyplývajú podmienky pre úspešné uplatnenie nároku, ktoré musia byť kumulatívne splnené a to: 1) cieľom porušenej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné, 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcovi existuje príčinná súvislosť. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, môže odpočívať a venovať sa inej činnosti, z vlastnej iniciatívy neuskutočňuje žiadny výkon práce, ktorá sa považuje za služobnú činnosť, len na pokyn zamestnávateľa. Napriek tomu zamestnávateľ vypláca žalobcovi dohodnutú odmenu aj za túto neaktívnu časť práce. Tou zamestnávateľ žalobcovi kompenzuje, že v prípade potreby je žalobca k dispozícii. Žalovaný má za to, že žalobca neosvedčil žiadnym spôsobom, že mu vznikol nárok na náhradu škody.
10.5. Žalovaný má za to, že žalobca nepreukázal a neodôvodnil výšku ujmy. Záver, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa rátať do pracovného fondu, samo osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu. Žalobca nepreukázal a neodôvodnil výšku ujmy, nepreukázal zásah do súkromia, rodinného života či zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanie peňažnej sumy. Peňažnú náhradu možno priznať v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka len ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, jej vážnosť v spoločnosti. Zo strany žalobcu nebolo preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť a vážnosť, že súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu.
10.6. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak by v súčasnosti pretrvával a bolo by prirodzené, aby sa žalobca domáhal upustenia od takého zásahu od svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo žalobca nežiada a domáha sa finančného plnenia, ktorá má slúžiť ako kompenzácia bez toho, aby bol údajný protiprávny stav do budúcna napravený .
10.7. Žalobcov nárok na úroky z omeškania považuje za rozporný so zákonom a judikatúrou súdov. V prípade nemajetkovej ujmy vzniká povinnosť túto uhradiť až dňom právoplatného rozhodnutia príslušného súdu, teda povinný sa môže dostať do omeškania až v prípade nesplnenia súdom uloženej povinnosti. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 185/2011 zo dňa 14.03.2012, „Povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho

rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia, až uplynutím takto určenej lehoty splnenia sa dlžník dostáva do omeškania.“
10.8. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

11. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu zo dňa 04. 02. 2024 sa podrobne vyjadril k jednotlivým odvolacím námietkam a navrhol rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdiť.

12. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne.

13.1. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
13.2. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.
13.3. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

14.1. Odvolanie žalovaného nebolo dôvodné, pretože okresný súd vec správne skutkovo a právne posúdil. Nemajetkovou ujmou je zásah do prirodzených práv žalobcu, ktorými je právo na ochranu zdravia, na primeraný odpočinok po práci, ktorá je vzhľadom na povahu práce žalobcu ako hasiča psychicky aj fyzicky náročná, právo žalobcu na realizáciu súkromného a rodinného života v mimopracovnom, ktoré práva má zabezpečiť právne záväzná úprava na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času.
14.2. Okresný súd vlastnou úvahou posudzoval správne, účelné a primerané vyčíslenie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, v ktorej zohľadnil priznanú výšku nemajetkovej ujmy a v prevyšujúcej časti nárok uplatnený nad sumu 2.000,-EUR zamietol. Priznanie zadosťučinenia v peňažnej forme je ale podľa odvolacieho súdu dôvodné aj vzhľadom na cenu práce, ktorá žalobcovi nie je zaplatená.
14.3. Námietka žalovaného, že na odmeňovanie pracovníkov za čas pracovnej pohotovosti sa nevzťahuje Smernica nebola dôvodná, lebo prametom konania nie je odmeňovanie žalobcu, ale nemajetková ujma za nesprávnu transpozíciu Smernice ohľadne uplatňovania najvyššej prípustnej dĺžky pracovného času. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby súd rozlišoval prebratie Smernice a následne jej vnútroštátnu aplikáciu, lebo aj nesprávne prebratá Smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Uvedené tvrdenie je tak isto nedôvodné a mimo predmetu konania, lebo v prípade správne prevzatej Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky by dotknutý zamestnanec žaloval zamestnávateľa z titulu porušenia vnútroštátnej úpravy pracovného času. Námietka subsidiarity nároku voči žalovanému tak neobstojí, pretože žalobca nemôže dosiahnuť odstránenie príčiny protiprávneho zásahu, ktorou je nesprávna transpozícia právnej normy v zákone č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore.

15.1. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že žalobca má aktívnu legitimáciu na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy, resp. dosiahnutia satisfakcie takou formou, ktorú považuje za efektívnu, vhodnú, možnú a účelnú. Zásada efektivity umožňuje žalobcovi, ktorý má slabšie postavenie zamestnanca, domôcť sa práva voči žalovanému, ako pôvodcovi stavu, ktorý nie je v nesúlade so záväznými ustanoveniami Smernice. Zamestnávateľ žalobcu sa riadi existujúcou právnou úpravou zák. č. 315/2001 Z. z., za čo má niesť zodpovednosť výlučne žalovaný, ktorý vystupuje v postavení normotvorcu, ktorý je zodpovedný za nesprávnu a neúplnú transpozíciu smernice Európskej únie.
15.2. Právomoc súdu konať o žalobe je daná priamym účinkom Smernice č. 2003/88/ES, ako záväzok štátu zabezpečiť úpravu 48 hodinového pracovného týždňa v podmienkach zákona č. 315/2001 Z. z., ktorým sa riadi služobný pomer žalobcu, príslušníka hasičského záchranného zboru.
15.3. Neobstojí ani námietka, že pracovné zaradenie žalobcu možno zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, ktoré v zmysle čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 má byť

situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Uvádzaný osobitný charakter činností je výnimkou, ktorá sa uplatní iba v mimoriadnych situáciách, definovaných na základe zákona, vyhlásením krízového stavu, napr. v dôsledku vojny alebo prírodnej katastrofy a nie v obvyklých podmienkach bežného života spoločnosti. Z podstaty mimoriadnej situácie vyplýva, že v tom čase ukladané povinnosti nemôžu mať charakter trvalého stavu.
15.4. Okresný súd sa s námietku premlčania, vzhľadom na priznanú peňažnú náhradu vysporiadal, keď odôvodnil, že premlčanie v rozsahu kalendárneho mesiaca časti žalovaného obdobia, v ktorom nemajetková ujma vznikala, nemalo zásadný vplyv na posúdenie žalovaného nároku.

16.1. Odvolací súd ďalej uvádza, že Smernica 2003/88/ES je uvedená v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý je prílohou č. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore od 01. 01. 2006. Podľa § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“. Z ustanovení zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času.
16.2. V posudzovanej veci sa jedná o pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zák. č 315/2001 Z. z. však primerané použitie odkazom na § 96 ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Z § 122 ods. 3 vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas.
16.3. Za uvedeného stavu, z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore, žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami smernice. Na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 315/2001 Z. z., preto porušenie právnej normy vyplývajúcej z unijného práva nezaťažuje služobný úrad žalobcu, ale žalovaného.
16.4. V posudzovanej veci koná za žalovanú Slovenskú republiku Ministerstvo vnútra, do pôsobnosti ktorého v zmysle § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády patrí Hasičský a záchranný zbor.

17.1. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má smernicou dosiahnuť, pričom voľbu foriem a spôsobov transpozície ponecháva vnútroštátnym orgánom. Je nesporné, že právna úprava pracovného času je regulovaná čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES, ktorá priznáva právo na neprekročenie 48 hodinovej hranice pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa nadčasy, aj pracovnú pohotovosť a od tejto hranice sa nemožno odchýliť ani pokiaľ ide o pracovné povinnosti žalobcu ako hasiča.
17.2. Vôľa unijného normotvorcu musí byť splnená, obvykle vykonaním potrebnej zmeny vnútroštátnej právnej úpravy. Pre prípad, že zákonodarca túto povinnosť nesplní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc. Ak by totiž bola Smernica náležite transponovaná, nemožno sa domáhať priameho účinku smernice, ale len prostredníctvom vnútroštátnej normy, do ktorej je úprava pracovného času transponovaná.

18.1. Zásada priameho účinku Smernice umožňuje žalobcovi, aby sa dovolal aplikácie vnútroštátnou právnou úpravou nerešpektovanej smernice priamo pred orgánom verejnej moci, ktorým je všeobecný súd, lebo v právnom poriadku Slovenskej republiky nie je pri uplatnení náhrady škody a nemajetkovej ujmy v dôsledku priameho účinku Smernice iný orgán verejnej moci, ktorý by mal právomoc konať.
18.2. Súdny dvor EU priznal smerniciam priamu účinnosť za súčasného splnenia podmienok: a) jasný, presný a určitý záväzok uvedený v smernici, b) záväzok je nepodmienený, c) uplynula lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku, d) nejde o záväzok, ktorý ukladá priamo povinnosť jednotlivcovi, naopak, právo jednotlivcovi priznáva. Splnenie uvedených podmienok mal okresný súd preukázané.
18.3. Zásada efektivity bráni uložiť žalobcovi povinnosť systematicky využívať iné vnútroštátne právne prostriedky, ak to od žalobcu nemožno rozumne vyžadovať, alebo ak by iné právne prostriedky spôsobili nadmerné ťažkosti pri uplatnení práva. Z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Gunter Fuss C-429/09 vyplýva, že porušenie práva únie s priamym účinkom nemožno prenášať na dotknutého zamestnanca ani na zamestnávateľa, čo by malo za následok prenášanie povinnosti dbať o dodržiavanie právnych noriem

z orgánov štátu na jednotlivca. Smernica č. 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požadovali zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených ustanoveniami smernice.

19. Žalovaný v odvolaní nesprávne namietal, že omeškanie s platením nemajetkovej ujmy v peniazoch je spojené až s nesplnením povinnosti uloženej súdnym rozhodnutím, ktorým bola nemajetková ujma v peniazoch priznaná. Toto tvrdenie z rozhodnutí všeobecných súdov nemožno vyvodiť. Podľa § 563 Občianskeho zákonníka, ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal. Treba vychádzať z toho, že v prípade sporu sa nárok žalobcu síce zakladá až na súdnom rozhodnutí, ale tento nárok je spojený s obdobím, v ktorom vznikol. Preto nemôže byť na ujmu žalobcu, ktorý svoj nárok preukáže, že žalovaný v súdnom konaní nárok popiera, prípadne odďaľuje vydanie súdneho rozhodnutia. Žalobca správne poukázal na novšiu judikatúru, napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 257/2019 z ktorého možno vyvodiť, že nárok žalobcu vzniká už samotnou existenciou nemajetkovej ujmy (v uvádzanej veci existenciou trestného stíhania). Preto rozhodnutie, ktorým sa priznáva náhrada vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch v konkrétnej výške už len deklaruje existenciu právnej skutočnosti a nárokov z nej vyplývajúcich.

20. Odvolanie nebolo dôvodné. Okresný súd sa so všetkými otázkami, podstatnými z hľadiska predmetu konania, preukázania nemajetkovej ujmy žalobcu v príčinnej súvislosti s nesprávnou transpozíciou Smernice do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbore vysporiadal, vec správne skutkov a právne posúdil a odôvodnil.

21. O nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, ktorému odvolací súd priznal podľa § 255 ods. 1 náhradu trov odvolacieho konania od žalovaného.

22. Vo výroku, ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá, zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý, pretože dotknutý žalobca odvolanie nepodal.

23. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces
(§ 420 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b)
(§ 422 ods. 1 CSP).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).
Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je
a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).
Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Nedostatky dovolania vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP.